

Aan de voorzitter en (plv.) leden van de
Algemene Commissie voor Buitenlandse Handel en
Ontwikkelingssamenwerking uit de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Briefnummer

16/10.824/Dey

OnderwerpAlgemeen Overleg IMVO, 22 juni a.s.
over IMVO-Convenanten**Den Haag**

15 juni 2016

Telefoonnummer

070-3490438

E-mailmvisser@vnoncw-mkb.nl;
e.dekker@vnoncw-mkb.nl

Weledelgestrengede dames en heren,

Op 22 juni a.s. overlegt u met de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (IMVO). Een belangrijk onderwerp op de agenda is de totstandkoming van de IMVO-convenanten van de sectoren en de voortgang daarvan.

Leeswijzer

Het doel van deze brief is u mee te nemen in ons standpunt over de IMVO-convenanten. Tevens willen wij laten zien wat het bedrijfsleven reeds allemaal doet op IMVO vlak. We hopen daarbij natuurlijk op steun vanuit de Kamer voor de IMVO-inspanningen van onze achterban. In het eerste deel van de brief schetsen we de achtergrond van de IMVO-convenanten en benoemen wij een aantal aandachtspunten in de totstandkoming en implementatie ervan. In het tweede deel van de brief treft u *best practices* aan van IMVO, aangedragen door onze leden.

Achtergrond

De Sociaal-Economische Raad (SER) heeft in april 2014 een advies uitgebracht aan de Minister over IMVO-convenanten. De Minister heeft dit advies overgenomen. In het SER-advies wordt geanalyseerd dat de mondiale ontwikkelingen en internationale rol van Nederland kansen bieden voor het versterken van wereldwijde duurzame ontwikkelingen, voor groei en voor innovatie. Tegelijkertijd is tegen de achtergrond van grensoverschrijdende handel, complexe ketens en soms niet functionerende buitenlandse overheden ook sprake van risico's op negatieve effecten op mens en milieu.

Standpunt VNO-NCW en MKB-Nederland over het SER-advies

VNO-NCW en MKB-Nederland onderschrijven volmondig het SER-advies en het streven van afsluiting van 10 convenanten. De kracht van een convenant is dat bedrijfsleven en overheid samen optrekken. Om optimaal te opereren op het vlak van internationaal MVO kan het bedrijfsleven niet zonder de overheid en maatschappelijke organisaties. De complexe situaties van risico's op schendingen in opkomende markten en ontwikkelingslanden kan het bedrijfsleven maar gedeeltelijk zelf oplossen. IMVO is daarom een gedeelde verantwoordelijkheid van bedrijfsleven en overheid, zoals ook tot uitdrukking gebracht in de UN Guiding Principles on Business and Human Rights. Met meerdere partijen is de kans op oplossingen, preventie en benutten van kansen groter. Wij stimuleren ondernemers zich in te spannen als het gaat om de opgave duurzaamheid te versterken en risico's in ketens te mitigeren en transparantie te bevorderen. Wij zien daarin vele initiatieven, ook los van het proces van convenantvorming.

IMVO convenant is een instrument

Voor branches en bedrijven kunnen de IMVO-convenanten een welkome aanvulling zijn op het bestaande IMVO beleid omdat men gebruik kan maken van aanwezige kennis en kunde bij de overheid en men gestructureerd een dialoog aangaat met maatschappelijke stakeholders. Voor ons staat daarbij voorop dat branches en bedrijven hun internationale maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen, of dit nu via convenanten is of anderszins. Conform het SER-advies bepalen branches en bedrijven zelf of een IMVO-convenant past of dat andere initiatieven soortgelijke impact genereren. Uiteindelijk gaat het om het doel.

Bedrijven en sectoren zullen daarbij telkens ook het internationale 'level playing field' in de gaten houden. Gelukkig is hiervoor veel aandacht vanuit de Nederlandse overheid en – steeds meer – vanuit Brussel. Ook hierin kunnen overheid en bedrijfsleven samen optrekken.

Wel is het goed te realiseren, dat het SER-advies over de IMVO-convenanten tot stand is gekomen in de Nederlandse stijl en cultuur van overleg. Deze mentaliteit rijmt soms minder met de realiteit van het internationaal opererend bedrijfsleven. Nederlandse ondernemingen hebben in het kader van 'due diligence' een inspanningsverplichting op IMVO vlak. Dat was destijds ook het vertrekpunt voor het SER-advies – vrijwilligheid (een inspanningsverplichting) en geen resultaatverplichting. Dat geldt ook voor het streefgetal van 10 convenanten per eind 2016. Enkele brancheverenigingen en individuele leden van onze verenigingen ervaren druk vanuit de overheid gelet op dit streefaantal en deze streefdatum om een convenant af te sluiten ongeacht de mate waarin zij diverse IMVO risico's al beheersen, wat een Nederlands convenant daar aan zou kunnen toevoegen en ongeacht de kosten van de totstandkoming van een convenant. We moeten voorkomen dat het IMVO-convenanten traject een afvink exercitie wordt.

Sectoraanpak

Vanuit onze achterban vangen wij signalen op over de sectoraanpak in het IMVO-convenanten traject. Verschillende branches en bedrijven worden door de Minister aangesproken als sector op hun verantwoordelijkheid terwijl zij soms slechts een deel van de sector vertegenwoordigen of als individueel bedrijf een sector vertegenwoordigen. Een branche speelt een belangrijke rol bij de bewustwording van leden over IMVO, maar kan vaak niet verantwoordelijk worden gehouden voor acties van individuele leden. Als er sprake is van een sectoraanpak, dan is het de uitdaging om de diversiteit van de partijen te vatten in een gezamenlijk convenant en een reëel ambitieniveau neer te leggen. Sommige sectoren zijn op IMVO-vlak verder dan anderen. Maatwerk binnen het convenant is dan de oplossing, zoals het voorbeeld van de textielsector laat zien.

Rol NGO's

Zoals geschetst in het SER-advies, spelen maatschappelijke partijen zoals NGO's en de vakbeweging een belangrijke rol bij de totstandkoming van IMVO-convenanten. Het opzetten van een goede dialoog tussen bedrijfsleven, stakeholders en overheid is van groot belang. NGO's en vakbeweging kunnen bijvoorbeeld specifieke kennis aanleveren over situaties in landen of in ketens die helpen de 'due diligence' van bedrijven op orde te krijgen. Bedrijven en branches zien deze meerwaarde ook. De brede stakeholder dialoog zoals opgezet door het ministerie van Buitenlandse Zaken en de coördinerende activiteiten van het MVO Platform dragen hieraan bij.

Secretariaat van en toezicht op IMVO-convenanten

Ook de keuze van ondersteuning bij totstandkoming, implementatie en naleving van een IMVO-convenant door (het secretariaat van) de SER, zoals geschetst in de brief van de Minister (d.d. 21 april 2016 en kenmerk TK 26485, nr. 219), dient een vrijwillige keuze te zijn van desbetreffende branche of bedrijf. Een keuze die overigens vanuit VNO-NCW en MKB-Nederland gezien de positieve ervaringen met de SER zal worden gestimuleerd. Men dient echter de vrijheid te behouden om bijvoorbeeld secretariaat of toezicht op de in een convenant gemaakte afspraken bij een onafhankelijke derde partij te beleggen. Dit laat onverlet uiteraard de – altijd geldende – rol en verantwoordelijkheid van het Nationaal Contact Punt OESO Richtlijnen, die wij onderschrijven. Een rol van het Nationaal Contact Punt bij een klachtenmechanisme in een IMVO convenant is goed voorstelbaar.

Bestaan van IMVO risico's

De textielsector loopt voorop in het convenanten traject. De banken volgen, evenals de goudsector. Andere sectoren hebben stappen gezet om tot een IMVO convenant te komen: bouw, duurzame eiwitten, groothandel, hout, land- en tuinbouw, natuursteen, metallurgische industrie, sierteelt, technologische industrie, toerisme, verzekeraars en voedingsmiddelen. De belangrijkste boodschap van enkele bedrijven en branches is dat het bestaan van IMVO-risico's niet de reden kan zijn om een convenantentraject in te gaan. Het gaat er bij brancheverenigingen en hun leden om of zij menen specifieke

IMVO-risico's voldoende te beheersen. Waar dit niet het geval is, kan een convenant uitkomst bieden, al dan niet in aanvulling op de vele initiatieven die binnen het bedrijfsleven al bestaan op IMVO terrein.

Voorbeelden uit het bedrijfsleven

De bestaande initiatieven komen zowel van individuele ondernemingen als van branches of groepen van bedrijven. Bedrijfsleven trekt samen op met maatschappelijke organisaties om ketens transparanter te maken. De activiteiten zijn gericht op het beheersen van risico's maar ook op het zien van kansen op allerlei vlak; arbeid, mensenrechten en milieu. Om u een beeld te geven van bestaande initiatieven van het bedrijfsleven presenteren we een aantal *best practices*. Dit zijn de bouwstenen van mogelijke convenanten.

Best practices uit onze achterban

Bancaire sector tekent Klimaatstatement Banken

Eind 2015 hebben 12 banken en de NVB het Klimaatstatement Banken ondertekend. Daarin beloven banken onder meer transparant te worden over de gevolgen van hun leningen en investeringen voor het klimaat. Er is vooralsnog geen goede methode om die klimaatimpact te kunnen inschatten. Een aantal banken werkt samen met pensioenfondsen om die te ontwikkelen. Intussen nemen banken diverse initiatieven om klanten te helpen energie te besparen. Bijvoorbeeld informatiebijeenkomsten voor klanten, voordeligere 'groene' leningen voor bedrijven, energie bespaar advies-op-maat voor nieuwe woningeigenaren of een app die vastgoedbeleggers helpt om CO₂-besparing en de terugverdientijd van bespaarmaatregelen te berekenen. Banken werken hiervoor intensief samen met de overheid en maatschappelijke organisaties.

Internationaal opererende aannemers

Voor NABU, de belangenvereniging van Nederlandse internationaal opererende aannemers, en haar leden is maatschappelijk verantwoord ondernemen een belangrijk thema. NABU staat open voor initiatieven om – zowel in nationaal als internationaal verband – IMVO meer structureel vorm te geven. In dat kader is een externe kwartiermaker aangesteld die een inventarisatie maakt van de huidige CSR 'good practices' van de leden op het gebied van beleid, implementatie, monitoring en rapportage. Individuele 'good practices' die kunnen worden genoemd zijn het opstellen van gedragscodes voor leveranciers (en deze extern laten monitoren), externe en onafhankelijke audits van arbeidsomstandigheden op projectlocaties of het ontwikkelen van een totale impact assessment methodiek, waardoor sociale-, maatschappelijke-, milieu- en economische impact voorafgaand aan een project vastgesteld kan worden en bijbehorende maatregelen getroffen kunnen worden om de positieve impact te vergroten en de negatieve te verkleinen.

De kwartiermakers fase heeft tevens tot doel om de scope en het draagvlak te bepalen van een eventueel te sluiten convenant. De focus ligt hierbij op onderwerpen die in het KPMG rapport bepalend zijn bevonden voor het werkveld van aannemers die actief zijn in het (verre) buitenland. Belangrijke uitdagingen voor de vervolgfase zijn de vertaling van CSR initiatieven naar veelal diverse en concurrerende internationale aannemingsmarkten en het vinden van een gemeenschappelijke deler op sectorniveau gezien de diversiteit (in geografische markten en type dienstverlening) van het werkveld van de individuele leden.

Mede gezien het belang van ‘leverage’ en ‘level playing field’ is op initiatief van NABU binnen het Europese platform (European International Contractors) een nieuwe EIC working group Corporate Responsibility opgericht. Deze werkgroep richt zich op het formuleren van een gemeenschappelijk standpunt en van ‘good practices’ van de leden, internationaal actieve Europese aannemers met een focus op markten buiten Europa.

Charter Sustainable Development Goals in teken van partnerships

Meer dan zestig bedrijven en maatschappelijke organisaties hebben in september 2015 een charter ondertekend genaamd ‘Charter on the role of business, civil society and cross-sector partnerships in the post-2015 Development Agenda’. Een aantal bekende namen die tekenden zijn DSM, Philips, Unilever, AkzoNobel, Friesland Campina, ABN AMRO, Tony’s Chocolonely, True Price en Oxfam Novib. De ondertekenaars zetten zich in voor het behalen van 17 nieuwe duurzame ontwikkelingsdoelen (ook wel Sustainable Development Goals) die eind 2015 door 193 landen in VN-verband zijn ondertekend. Het zijn de opvolgers van de millenniumdoelen die vorig jaar afliepen. Er is voor het behalen van die nieuwe doelen ook een belangrijke rol weggelegd voor het bedrijfsleven en het creëren van partnerships staat centraal. Nederland wil laten zien dat samenwerking tussen sectoren en verschillende partijen goed mogelijk is.

CO2-uitstoot sterk verminderen via Dutch Sustainable Growth Coalition

De Dutch Sustainable Growth Coalition (DSGC) wordt gevormd door acht Nederlandse multinationals. Deze bedrijven bevorderen en promoten actief bedrijfsmodellen voor duurzame groei. VNO-NCW en MKB-Nederland steunen dit initiatief van AkzoNobel, DSM, FrieslandCampina, Heineken, KLM, Philips, Shell en Unilever ten volle. De coalitie wordt gefaciliteerd door Ernst & Young. De leden van de DSGC hebben duurzaamheid de afgelopen tien jaar volledig in hun eigen bedrijfsstrategie ingebed. In de visie van deze Nederlandse businesscoalitie gaan financiële en economische groei samen met het creëren van winst voor mens, milieu en maatschappij. Het duurzame groeimodel is hét bedrijfsmodel voor de toekomst, stellen deze bedrijven. In juli 2014 heeft DSGC een verklaring uitgegeven ‘Combatting climate change through business action’. Hierin dringen de CEO's van de DSGC bedrijven aan op een effectief wereldwijd beleid om de CO2-uitstoot mondiaal sterk te verminderen om daarmee te voorkomen dat een temperatuurstijging van 2°C werkelijkheid wordt. DSGC pleit voor een wereldwijde CO2-markt en een effectieve CO2-prijs.

Global Compact Netwerk

Al in 2010 lanceerde het Global Compact Netwerk Nederland (bedrijfslevenplatform van de Verenigde Naties dat in ons land wordt gefaciliteerd door VNO-NCW) het boek ‘Business and Human Rights’. Nog voordat de Guiding Principles voor Business and Human Rights formeel binnen de VN van kracht werden, concentreerden een aantal bedrijven zich al op de vraag hoe en op welke wijze ingespeeld zou kunnen worden op het verminderen van negatieve impact op mensen. Het boek helpt bedrijven bij het implementeren van die principes in de dagelijkse praktijk van hun business. Inmiddels is de tweede fase van dat project gaande en wordt gewerkt aan een update van het

betreffende boek dat dit najaar verschijnt. Het project dat daartoe loopt, is onderdeel van het Nationale Actie Plan van het ministerie van Buitenlandse Zaken als het gaat om mensenrechten. In samenwerking met bedrijven, Oxfam, Shift en Global Compact Netwerken in Mexico, Zuid-Afrika, Indonesië en Turkije wordt hieraan vormgegeven en komt er ook een online portal om een platform in te richten met *best practices* en het ontsluiten van kennis over do's and don'ts.

Internationale grondstoffenindustrie

In het kader van het sectorspecifieke werk van de OESO ter invulling van de OESO Richtlijnen is in OESO-verband de afgelopen jaren gewerkt aan een verdere uitwerking van een aanbeveling van de OESO Richtlijnen met betrekking tot het betrekken van lokale belanghebbenden bij projecten in de mijnbouw en olie- en gaswinning. Dit heeft geleid tot de zogeheten OECD Guidance for Meaningful Stakeholder Engagement in the Extractive Industry, die afgelopen mei in Parijs is gepresenteerd tijdens het 2016 Forum on Responsible Minerals Supply Chains.¹ De 'Guidance' is het resultaat van een uitgebreid multi stakeholder proces waarin Shell en enkele Nederlandse NGO's waren betrokken. Ook vond een publieke consultatie plaats, waarna de landen die de OESO Richtlijnen onderschrijven de 'guidance' hebben goedgekeurd.

Metallurgische industrie

De Vereniging Nederlandse Metallurgische Industrie (VNMI) is – op uitnodiging van de Sociaal-Economische Raad (SER) en het ministerie van Buitenlandse Zaken - in maart jl. van start gegaan met de kwartiermakers fase voor een eventueel IMVO-sectorconvenant voor de metaalketen. VNMI heeft voor deze kwartiermakers fase opdracht verleend aan een externe consultant. VNMI heeft hiervoor subsidie ontvangen van het ministerie van Buitenlandse Zaken. De consultant van VNMI legt momenteel bezoeken af bij lidbedrijven en diverse NGO's (IUCN, Pax, FNV Mondial en andere NGO's). Bovendien heeft VNMI een enquête gepubliceerd voor haar achterban over IMVO en een oproep geplaatst deel te nemen aan een tijdelijke, interne werkgroep IMVO. Deze tijdelijke, interne VNMI-werkgroep over IMVO zal in juni voor het eerst bijeenkomen.

Uit de kwartiermakers fase blijkt inmiddels, dat er veel 'single issue' NGO's zijn met een thematische oriëntatie. Ook is gebleken dat NGO's over het algemeen positief zijn over het initiatief van VNMI voor een kwartiermakers fase. Verder is de opvatting van NGO's min of meer dat het niet de bedoeling is dat een IMVO-sectorconvenant als impact heeft dat waardeketens met derde wereldlanden worden afgekapt. Veel van de geïmporteerde schroot komt blijkens CBS-cijfers ook echt uit risicolanden zoals Pakistan, Egypte en Libië. Ook lijkt er veel doorvoer te zijn via West-Europa.

---

¹ <http://mneguidelines.oecd.org/stakeholder-engagement-extractive-industries.htm>

Verder zijn vele nationale en internationale (I)MVO-initiatieven in beeld gebracht en zijn gesprekken gevoerd met ministeries en andere partijen, onder meer om financieringsmogelijkheden te inventariseren voor eventuele vervolg (pilot-)projecten.

Ook heeft de VNMI contact gelegd met de Europese zusterorganisaties Eurometaux (non-ferrometaalindustrie) en Eurofer (ferrometaalindustrie) in Brussel, mede gezien de link met de EU verordening over conflictmineralen. Volgens gegevens van Eurometaux zijn alle Europese smelterijen van 3T's en goud onderhevig aan een vrijwillig kader voor 'due dilligence' dat ook voorziet in audits door derde partijen. Kortom, de mineralen en metalen binnen de EU zijn al conflictvrij. Deze initiatieven heten Conflict Free Sourcing Initiative (wereldwijd nemen 300 bedrijven deel), Responsible Jewellers' Council, International Tin Supply Chain Initiative (de eisen dekken 99 procent van de cassiteriet import) en de LBMA Responsible Gold guidance. Bijna 100 procent van de Europese smelterijen/raffinadeurs/recyclers van 3T's en goud zijn gecertificeerd volgens een van deze richtlijnen. Welke richtlijn van toepassing is hangt af van de grootte van het bedrijf, de positie in de keten en de mineralen die ze produceren. Verder is het goed te weten dat Thomson Reuters in februari 2016 een rapport heeft uitgebracht over goud raffinadeurs waaruit de belangrijkste conclusie is dat Europa en Noord –Amerika in de meerderheid van de gevallen volgens de hoogste standaarden lijken te werken.

Tot slot heeft VNMI aan het ministerie van Buitenlandse Zaken laten weten zich te richten op de kwaliteit en de zorgvuldigheid van de analyse en niet (per se) op de snelheid van het proces. Een kwartiermakers fase IMVO metallurgische industrie is nu eenmaal een gevoelig proces. Voor VNMI is het opleveren van een kwalitatief hoogwaardige en gedragen rapportage belangrijker dan het halen van de planning (streefdatum eindrapportage: eind oktober 2016).

Tinmijnbouw in de Democratische Republiek Congo en Indonesië

Het maatschappelijk verantwoord inkopen van grondstoffen staat hoog op de agenda van de Nederlandse industrie. Hier zijn in de afgelopen jaren resultaten geboekt in traceerbaarheid van zogenaamde conflictmineralen, zoals uit de Democratische Republiek Congo (DRC). Wat betreft tinmijnbouw is het ministerie van Buitenlandse zaken samen met o.a. Philips, Fairphone en Tata Steel op de basis van het Conflict Free Tin Initiative (CFTI) een opschalingsproject gestart: 'Scaling up Mineral Trade'. De geografische focus ligt op de DRC en de omliggende landen. Doelstelling binnen dit project is het verhogen van de materiaalstromen en het nog verder verbeteren van de traceerbaarheid van tin. Naast de DRC staat ook tinmijnbouw in Indonesië in de belangstelling. De Nederlandse tinverwerkende industrie is zich bewust van de zorgen rond de aantasting van het milieu op de Banka en Belitung eilanden in Indonesië door tinmijnbouw. Naast de milieuaspecten zijn ook de werkomstandigheden van de mijnwerkers een belangrijk aandachtspunt. De industrie werkt hier samen met partners en belanghebbenden aan gerichte oplossingen waarbij ook de Indonesische overheid betrokken is. Deze activiteiten zijn gebundeld binnen de EICC-IDH Tin Working Group

(TWG), die een scala aan industriële en maatschappelijke partners samenbrengt, o.a. Philips, Tata Steel en Milieudefensie. Binnen de TWG zijn eerste successen geboekt wat betreft het creëren van concrete pilot projecten op het Banka eiland met het doel de milieu-impact van de tinmijnbouw te verlagen en de werkomstandigheden te verbeteren.

Nederlandse reders laten schepen milieuverantwoord recyclen

Voor de Koninklijke Vereniging van Nederlandse Reders (KVNR) is het recyclen van schepen al jaren een aandachtspunt. Mondiale wetgeving is nodig om het kostenvoordeel dat gemoeid is met onveilige recycling weg te nemen door regels te stellen aan de recycle locatie, de bescherming van de werknemers en van het lokale milieu. De mondiaal vastgestelde Hong Kong conventie regelt de veilige en een, voor mens en milieu verantwoorde ontmanteling van schepen. Deze conventie is echter nog niet van kracht, door trage ratificaties van overheden. In 2015 zijn wereldwijd 768 schepen gerecycled waarbij dat voor 469 schepen niet op een veilige en milieuverantwoorde manier gebeurde. Nederlandse reders lieten al hun schepen op een veilige en milieuverantwoorde wijze recyclen. Dit blijkt uit de publicatie van de NGO Shipbreaking Platform.

Technologische industrie in kwartiermakers fase van IMVO convenant

FME, de ondernemersorganisatie voor de technologische industrie, wil gegeven het toenemende belang van IMVO voor bedrijven in het kader van export, grondstoffen schaarste, ketenverantwoordelijkheid en de onderzoeken over IMVO risico's onder meer in de metaal en elektronica sector, een bijdrage leveren aan de informatievoorziening en het creëren van meer bewustwording onder de leden. In mei 2016 is daarom een IMVO kwartiermakers fase gestart waarin het draagvlak voor een IMVO-convenant en de samenwerkingsmogelijkheden onder FME leden en branches, maatschappelijke organisaties en andere stakeholders wordt verkend. Hierbij worden ook de IMVO risico's, kansen en mogelijkheden in kaart gebracht. Op basis van deze kwartiermakers fase wordt vervolgens bezien of een IMVO convenant voor de technologische sector kan worden gerealiseerd.

Binnen de FME zijn twee grote bedrijven zeer actief op IMVO vlak: Royal IHC en Philips. De laatste stelt periodiek een Conflict Mineralen rapport op met informatie over de keten, landen van herkomst en smelters. In lijn met de Amerikaanse Dodd - Frank Act bestaat het rapport uit een beschrijving van het 'due diligence' proces en resultaten. Externe accountants zijn aangesteld om een onafhankelijke audit van dat rapport te doen. Hiermee is Philips een van de slechts zes bedrijven die voor deze vrijwillige audit heeft gekozen.

Royal IHC is actief op IMVO terrein o.a. op twee gebieden; ten eerste werkt Royal IHC aan de uitstoot vermindering van CO2 met LNG schepen en ten tweede aan de vermindering van onderwatergeluid door speciaal ontwikkelde equipment in te zetten bij bijvoorbeeld de aanleg van offshore windmolenparken. Voorts beschikt de Nederlandse maritieme sector over de kennis en expertise die nodig is om overstromingen als gevolg van klimaatverandering duurzaam op te lossen.

Textiel- en kledingsector graaft diep in de katoenketen in Turkije

De textiel- en kledingsector doet een onderzoek naar het verkrijgen van inzicht in het al dan niet voordoen van kinderarbeid in de diepere schakels van de katoenketen in Turkije. Het initiatief is onderdeel van het IMVO convenant Textiel en Kleding, maar is al in 2015 gestart. Het doel van het project is om de aanwezigheid, de omvang en het risico op kinderarbeid en andere arbeidsvraagstukken langs de opwaartse keten van katoenleveranciers inzichtelijk te maken, te begrijpen én om gezamenlijk tot verbeteringen te komen. Het project brengt de keten van deelnemende bedrijven die produceren in Turkije in kaart in samenwerking met de Fair Labour Association. Deelnemers zijn Coolinvestments, Varova Groep, Just brands, Tommy Hilfiger, C&A, DuPon en De Bruin, Unicef en Stop Kinderarbeid now (Hivos). Er is gekozen voor Turkije omdat veel bedrijven uitbesteden in Turkije. Er is bovendien weinig bekend over de textielsector in Turkije in vergelijking tot Bangladesh en India, landen die al meer in de belangstelling staan. Het onderzoek moet leiden tot een gezamenlijk verbeterplan via een multi stakeholder aanpak. Wat sterk is aan dit voorbeeld is dat duidelijk wordt uit het onderzoek dat de derde schakel van de katoenketen – het weven – daadwerkelijk ontransparant en ontoegankelijk is, hoewel de merken die deelnemen heel graag inzicht willen. Waarin dit project het verschil maakt met andere projecten is dat de bedrijven het gewoon zijn gaan doen, in plaats van te praten over wat niet kan.

Verduurzamingsambitie van de tuinbranche

Tuinbranche Nederland, Natuur en Milieu en CLM Onderzoek en advies hebben in februari van 2016 het initiatief genomen tot een verdere verduurzaming van de sector. Negen grote retailers, twee ketenpartijen en de keurmerkorganisatie SMK hebben een notitie ondertekend met als doelstelling de beperking van bestrijdingsmiddelen in de sierteelt. In 2022 moet 60 procent van de gebruikte middelen duurzaam zijn. Tevens moeten alle kwekers een certificering behalen. Retailers gaan in hun inkoopproces voorrang geven aan sterke gewassen en biologische producten worden onder de aandacht gebracht van consumenten. Het is het streven van de tuinbranche om zoveel mogelijk ketenpartners nationaal en internationaal deze ambitie te laten uitvoeren.

Diversiteit aan IMVO activiteiten in de voedingsmiddelenbranche

Bedrijven in de agrifoodketen streven naar continue verbetering op het gebied van IMVO in hun grondstof- en productieketens. Hieromtrent lopen diverse programma's, initiatieven en 'commitments', onder andere in de koffie- en theeketen, de groenten- en fruitketen, de kweekvisketen, de specerijenketen, etc.

De Vereniging voor de Bakkerij- en Zoetwarenindustrie (VBZ) ondertekende in 2010 de intentieverklaring duurzame cacao, samen met andere belangrijke spelers uit de Nederlandse cacao-sector. De ketenpartijen werken onder regie van het Initiatief Duurzame Handel samen aan een snelle verduurzaming van de Nederlandse cacaosector. Voor 2020 is het streven gericht op 80 procent duurzame cacaoconsumptie in Nederland. In 2025 moet de gehele cacaoconsumptie in Nederland duurzaam zijn. De Nederlandse cacaosector werkt samen met lokale partners en ontwikkelingsorganisaties

aan scholing, verbetering van lokale leefomstandigheden en de positie van vrouwen en kinderen. Daarnaast levert de VBZ input voor de ontwikkeling van een kwaliteitsnorm (NEN) voor certificering van de cacaoketen op het gebied van MVO.

MVO, de ketenorganisatie voor oliën en vetten, werkt met haar leden aan de verduurzaming van de palmolie- en sojaketen. MVO was voorzitter van de Taskforce Duurzame Palmolie (overgegaan in DASPO), die tussen 2010 en 2015 realiseerde dat 84 procent van de palmolie verwerkt in de Nederlandse voedingsmiddelenindustrie duurzaam gecertificeerd werd. MVO werkt bovendien samen met IDH binnen European Sustainable Palm Oil (ESPO) aan het versnellen van de marktopname van duurzame palmolie in Europa. Daarnaast zet MVO met haar leden in op de ontwikkeling van de biobased economy, met oliën en vetten als hernieuwbaar alternatief voor fossiele grondstoffen.

Unilever heeft verduurzaming integraal verankerd in haar bedrijfsstrategie, en zet in op 100 procent duurzame inkoop van agrarische grondstoffen (zoals palmolie, soja, cacao, suiker, groenten en fruit, zuivel en eieren) in 2020. In 2015 werd reeds 60 procent van de grondstoffen volgens internationale duurzaamheidsstandaarden ingekocht. Daarnaast zet Unilever actief in op het duurzaam verbeteren van de sociaal economische omstandigheden van kleinschalige boeren en arbeiders, onder andere door deze mensen te trainen en financieel te ondersteunen.

Supermarktorganisaties hebben op verschillende thema's verduurzaming ingezet. Dit realiseren zij middels certificering voor bijvoorbeeld koffie, thee en cacao maar ook voor de import van duurzaam geïmporteerde groenten en fruit in samenwerking met IDH. Supermarkten stimuleren duurzaamheid in de keten en vragen om duurzame soja en palmolie verwerkt in huismerkproducten. Daarnaast zijn supermarktorganisaties nauw betrokken bij het ontwikkelen van (internationale) standaarden die verduurzaming moeten versnellen.

Ook in de Nederlandse land- en tuinbouw worden diverse sectorinitiatieven genomen om MVO-risico's te beperken. Zo neemt LTO actief deel in het Convenant Schone en Zuinige Agrosectoren om energiegebruik en emissies te reduceren, en productie van duurzame energie te stimuleren. Op het gebied van arbeidsomstandigheden is het Fair Produce keurmerk ontwikkeld, met name gericht op de paddenstoelenteelt, en ondersteunt kenniscentrum Stigas preventie van ziekte en arbeidsongeschiktheid. Boeren en tuinders werken samen met hun afnemers aan verduurzaming van ketens, en borging van kwaliteit en veiligheid van voedsel. Global GAP-certificering is hierbij een belangrijk instrument, evenals allerlei productgroep specifieke afspraken en programma's, zoals de Duurzame Zuivelketen, de Uitvoeringsagenda Duurzame Veehouderij, en de ontwikkeling van nieuwe, duurzame vleesconcepten door veehouders, vleesverwerkers en retailers.

Veilige tankopslag

Tankopslagbedrijven slaan minerale- en bio- oliën, chemicaliën en eetbare oliën en vetten op. De sector levert hiermee letterlijk en figuurlijk de brandstof waarop de motor van de Nederlandse economie draait. De sector neemt de verantwoordelijkheid om deze producten zo veilig en duurzaam mogelijk op te slaan zeer serieus. Voor het eigen bedrijf, maar ook voor de omgeving waarin zij opereren.

VOTOB heeft samen met haar leden de Safety Maturity Tool ontwikkeld welke tankopslagbedrijven inzicht geeft op hoe ‘volwassen’ ze zijn op veiligheidsgebied en waar de verbeterpunten liggen. De SMT beoordeelt de hardware (tanks, leidingen), de software (managementsystemen) en de ‘mindware’ (veiligheidscultuur) van het bedrijf. De tankopslagsector vat haar verantwoordelijkheid voor een veilige tankopslag breed op. Zo is de branche één van de initiatiefnemers van het programma Veiligheid Voorop om de veiligheidsprestaties van de petrochemie naar een nog hoger niveau te brengen (samen met brancheorganisaties VNCI, VNPI en VHCP). Ook is VOTOB een samenwerking aangegaan met ketenpartner brancheorganisatie VOMI (de organisatie van dienstverlenende bedrijven in de procesindustrie). Onder de noemer ‘Samen veilig werken in de keten’ hebben VOTOB en VOMI gezamenlijk een voorstel gemaakt om de veiligheidscultuur bij aannemers werkzaam bij tankopslagbedrijven inzichtelijk te maken en waar mogelijk te verbeteren. Het zou wenselijk zijn als eventuele IMVO afspraken op een dergelijke systematiek kunnen aansluiten.

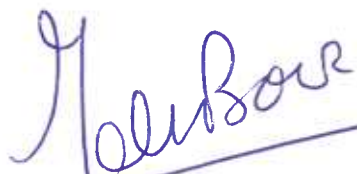
Verschillende VOTOB leden, zoals Vopak en VTTI, zijn internationaal actief. Zij onderschrijven IMVO-normen als de OESO-Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen en de UN Guiding principles on Human Rights. Ze zorgen voor goede borging ervan door, onder meer een zorgvuldig ingericht duurzaamheidsbeleid, een Code of Conduct, een klokkenluidersregeling, regels, standaarden en processen op het gebied van veiligheid, gezondheid, milieu, risicobeheersing en de omgang met (lokale) stakeholders. Tot slot zorgen ze voor een goede naleving door training van personeel en aannemers, consultatie met stakeholders en zowel interne audits als audits door onafhankelijke externe partijen, klanten en autoriteiten. De bedrijven zijn transparant over wat zij op het gebied van veiligheid en duurzaamheid doen, o.a in het duurzaamheidsjaarverslag, het jaarverslag of het delen van de resultaten van de door de sector geïnitieerde Safety Maturity Tool.

Conclusie

Kortom, de initiatieven van onze branches en individuele leden zijn legio. VNO-NCW en MKB-Nederland zijn een schakel tussen de sectoren en brancheverenigingen die betrokken zijn bij het IMVO-convenanten proces. Wij faciliteren de totstandkoming van de convenanten. Dit doen wij door bijeenkomsten te organiseren met onze branches en bedrijven om van elkaars proces te leren. Wij doen dit in samenwerking met partners zoals MVO Nederland en Global Compact Netwerk maar ook met de SER en de ministeries van Buitenlandse en Economische Zaken.

Onze projectgroep IMVO-convenanten is inmiddels vijf keer bij elkaar gekomen en fungeert als platform voor het delen van ervaringen over het proces. Wij zullen dit proces vanuit onze rol blijven faciliteren voor het bedrijfsleven, ook na het behalen van de voorgenomen aantallen IMVO-convenanten. IMVO is immers een 'ongoing process' voor het bedrijfsleven, ook na het einde van dit jaar.

Hoogachtend,

Hans de Boer
Voorzitter VNO-NCW

Michaël van Straalen
Voorzitter MKB-Nederland

